

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 7.9.2011
KOM(2011) 539 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**om energiforsyningssikkerhed og internationalt samarbejde - "EU's energipolitik:
Samarbejde med partnere uden for EU"**

{SEK(2011) 1022 endelig}

{SEK(2011) 1023 endelig}

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**om energiforsyningssikkerhed og internationalt samarbejde - "EU's energipolitik:
Samarbejde med partnere uden for EU"**

INDLEDNING

Sikker og bæredygtig energi på konkurrencedygtige vilkår er af fundamental betydning for EU's økonomi, industri og borgere og et vigtigt mål med EU's politik. For at nå dette mål har EU brug for passende redskaber til både at handle inden for EU og til at fremme EU's interesser i forhold til tredjelande.

EU's eksterne energipolitik er afgørende for at virkeliggøre det interne marked for energi. Erfaringen har vist, at bilaterale energipolitiske forbindelser mellem den enkelte medlemsstat og leverandør- og transitlande uden for EU snarere fører til en fragmentering af det indre marked end en styrkelse af EU's energiforsyning og konkurrenceevne. Den lovgivningsmæssige ramme, som lidt efter lidt er blevet indført på EU-plan, har store konsekvenser for forholdet til partnerlandene, f.eks. med hensyn til netværksadgang, sikkerheds- og konkurrencebestemmelser. Det Europæiske Råds frist for virkeliggørelsen af det indre el- og gasmarked i 2014 betyder, at det haster med at gennemføre den eksterne dimension heraf fuldt ud.

Energi er en verdensomspændende forretning. EU importerer over 60 % af sit gasforbrug og 80 % af olieforbruget. Der er stigende konkurrence om de fossile brændstofressourcer, eksempelvis fra vækstlande og fra energiproducenterne selv. En voksende befolkning og stigende levestandard kan få efterspørgslen efter energi til at stige med 40 % inden 2030. Energiproduktionen og -forbruget udgør en trussel for klimasystemerne, miljøet og folkesundheden. Den stigende efterspørgsel efter energi får verdensmarkedspriserne til at stige, fører til energifattigdom for mange og skaber kaos i lande, hvor subsidier til fossile brændstoffer er almindelige.

I denne komplekse situation er der behov for, at EU indtager en stærk, effektiv og retfærdig stilling internationalt for at sikre sig den nødvendige energi og samtidig fremmer frie og gennemsigtige energimarkeder og bidrager til at gøre energiproduktionen og -forbruget mere sikkert og bæredygtigt. Der er samtidig behov for internationale løsninger inden for energisektoren for at opfylde målsætningerne på EU- og globalt plan for en nedbringelse af de globale drivhusgasemissioner.

Siden den seneste meddelelse fra Kommissionen om eksterne energiforbindelser¹ har de politiske og retlige rammer for EU's energipolitik udviklet sig. Lissabontraktaten opstiller klare målsætninger for EU's energipolitik, som er blevet videreudviklet i Europa 2020-

¹ KOM(2006) 590 endelig.

strategien². EU kan selvfølgelig ikke opfylde disse målsætninger uden at tage tilstrækkeligt hensyn til den eksterne dimension.

EU skal derimod bygge på det indre markeds styrke, udvide forbindelserne mellem det europæiske energinet og nabolandene³ og skabe et mere omfattende reguleret område, som er til gavn for alle. Dette kræver først og fremmest en regelmæssig udveksling af oplysninger om de regeringsaftaler, som medlemsstaterne henholdsvis har indgået og er ved at planlægge. De seneste eksempler har vist, hvilke fordele en sådan europæisk tilgang fører med sig.

Rådet har erkendt behovet for nye initiativer til at udvikle gensidigt fordelagtige energipartnerskaber med centrale aktører inden for alle områder af fælles interesse, herunder energiforsyningsikkerhed, investeringer i bæredygtighed og miljøbeskyttelse, lavemissionsteknologier, energieffektivitet og nuklear sikkerhed. I denne meddelelse fremsættes der forslag om konkrete måder, hvorpå energisamarbejdet kan udvides til at omfatte mere end blot den rent fysiske sikkerhed for energiimporten. Den kan sammenlignes med - og bygger videre på - den europæiske sikkerhedsstrategi fra 2003, som revideret af Det Europæiske Råd i december 2008⁴.

Partnerskaberne og EU's deltagelse i en række globale fora, som f.eks. G20, skal - samtidig med at de forbedrer gennemsigtigheden på markedet, mindsker volatiliteten på de internationale markeder og arbejder for et globalt energimarked, der er mindre sårbart over for bratte ændringer i udbuddet og forsyningsafbrydelser - også fremme en mere bæredygtig energipolitik i tredjelande. Politikken bør på denne måde bidrage til at styrke EU's modstandsdygtighed over for internationale begivenheder på energiområdet.

Gennem sine forbindelser til udviklingslandene og de mindst udviklede lande kan EU yde et værdifuldt bidrag til den økonomiske udvikling og fattigdomsbekæmpelsen ved at give bæredygtig energi og adgangen hertil høj prioritet i udviklingspolitikken. EU har en enestående placering til at fremme reformforanstaltninger, infrastrukturudvikling og bæredygtige energipolitikker, samtidig med at der tages hånd om denne centrale flaskehals i udviklingen.

Medlemsstaterne, Europa-Parlamentet og EU's borgere har gentagne gange efterlyst, at EU skulle tale med én stemme, når det gælder eksterne energiforbindelser. EU har vist, at man ved at slutte sig sammen kan opnå resultater, som den enkelte medlemsstat ikke kan opnå. Denne styrke skal udnyttes meget mere og videreudvikles til en systematisk tilgang. Ikke mindst på grund af den store rolle, som energien spiller i EU's overordnede økonomiske forbindelser med en række tredjelande, er det nødvendigt hurtigt at tage yderligere skridt til at forbedre sammenhængen mellem foranstaltninger, der træffes af EU og medlemsstaterne.

2020-energistrategien⁵ har udpeget styrkelsen af den eksterne dimension af EU's energipolitik som én af de vigtigste prioriteter i de kommende år. På Det Europæiske Råd i februar i år blev der også lagt vægt på dette punkt. Den brede tilgang, som beskrives i denne meddelelse, sigter mod at opfylde disse forventninger.

² KOM(2010) 2020 endelig.

³ Kandidatlandene, potentielle kandidatlande på Vestbalkan og de 16 nabolande, som er omfattet af den europæiske naboskabspolitik.

⁴ <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>

og http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/104630.pdf.

⁵ KOM(2010) 639 endelig.

I denne meddelelse fremsættes der derfor forslag om en yderligere udvikling af den eksterne energipolitik med følgende prioriteter:

- Opbygning af den eksterne dimension af EU's indre marked for energi
- Styrkelse af partnerskaber for sikker, pålidelig, bæredygtig og konkurrencedygtig energi
- Forbedring af udviklingslandenes adgang til bæredygtig energi
- Bedre promovering af EU's politikker uden for EU.

1. OPBYGNING AF DEN EKSTERNE DIMENSION AF EU'S INDRE MARKED FOR ENERGI

EU's energimarked er afhængigt af en stor import for at fungere og dermed af frie og gennemsigtige markeder. Er de ikke til stede, bliver EU sårbar over for politiske udsving og prisvolatilitet. Forsyningssikkerhed i én del af markedet afhænger af sikkerheden på markedet generelt. Den eksterne energipolitik må nødvendigvis afspejle sammenhængene på det indre marked og den gensidige afhængighed mellem EU's medlemsstater.

1.1. Koordinering af det indre marked: EU's og medlemsstaternes indflydelse skal styrkes

Bilaterale aftaler mellem medlemsstater og tredjelande har stor indflydelse på udviklingen af energiinfrastruktur og energiforsyning til EU. De skal være i fuld overensstemmelse med EU-lovgivningen.

Sammen med denne meddelelse foreslår Kommissionen derfor en afgørelse om oprettelse af en mekanisme til udveksling af oplysninger om regeringsaftaler på energiområdet mellem medlemsstater og tredjelande. Den foreslåede mekanisme, der er svaret på Det Europæiske Råds anmodning⁶, udvider og supplerer den underretningsprocedure, som allerede gælder for gasaftaler⁷. Den giver mulighed for en struktureret udveksling af oplysninger på EU-plan før og efter forhandlingerne med tredjelande.

Kommissionen er desuden parat til at yde juridisk støtte til medlemsstaterne, når de forhandler om aftaler, der direkte vedrører lovgivningen for det indre marked.⁸ I specifikke tilfælde kan Kommissionen give en forhåndsvurdering af, hvorvidt en kommende regeringsaftale er i overensstemmelse med EU-lovgivningen, inden den undertegnes.

Der bør gøres bedre brug af den løftestangseffekt, som EU's indre marked for energi har, når det gælder om at fremme store infrastrukturprojekter, som forbinder EU-netværk med tredjelande, og især med lande, hvor der hersker politisk og forretningsmæssig usikkerhed

⁶ Det Europæiske Råds konklusioner af 4. februar 2010 (EUCO 2/11).

⁷ Forordning (EF) nr. 994/2010. Desuden indeholder Euratomtraktaten bestemmelser om forudgående anmeldelse af bilaterale aftaler, som medlemsstaterne indgår på dette område. Hvad angår forretningsmæssige kontrakter om levering af nukleare materialer, som indgås af anlæggene i EU, skal Euratoms Forsyningsagentur i henhold til Euratomtraktaten indgå som part i kontraktforholdene og spille en aktiv rolle i forsyningssikkerheden for nukleart brændstof.

⁸ Hvilket er sket med stor succes under forhandlingerne af Nabuccoregeringsaftalen og forhandlingerne mellem Polen og Rusland i forbindelse med Yamal-rørledningen.

eller retsusikkerhed. En EU-tilgang kan være med til at nedbringe denne risiko. Det kan blive nødvendigt at give EU et forhandlingsmandat, hvis aftalerne har stor indflydelse på EU's energipolitiske mål, og hvor der er en klar fælles merværdi for EU. Rådet⁹ gav for nylig Kommissionen mandat til at forhandle en aftale om den retlige ramme for et transkaspisk gasrørledningssystem med Aserbajdsjan og Turkmenistan, hvilket er et godt eksempel på de fordele, som en indsats på EU-plan indebærer for energiforsyningsikkerheden. En lignende fremgangsmåde vil måske på et tidspunkt kunne overvejes til at fastlægge rammerne for det nødvendige retlige og politiske grundlag for at importere elektricitet fra vedvarende energikilder fra det sydlige Middelhavsområde¹⁰.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- Etablering af en mekanisme til at sikre øget gennemsigtighed og udveksling af oplysninger om medlemsstaternes bilaterale energiaftaler med tredjelande
- Forhandling af aftaler med tredjelande på EU-plan, hvis det er nødvendigt for at nå EU's hovedmål, som f.eks. fremme af store infrastrukturprojekter.

1.2. Netværkssamarbejde: diversificering af forsyningskilder og -ruter

EU skal udvide og diversificere forbindelserne mellem det europæiske net og nabolandene. Kommissionens meddelelse - "Prioriteringer på infrastrukturuområdet for 2020 og derefter"¹¹ – indeholder en masterplan for et integreret europæisk energinet, som tager højde for de vigtigste sammenkoblinger med tredjelande.

Den faldende gasproduktion i EU og bekymringer om gasforsyningsikkerheden kræver nye rørledninger til importen af gas og andre infrastrukturer, som f.eks. LNG-terminaler. En af EU's vigtigste prioriteter på infrastrukturuområdet er at åbne den sydlige gaskorridor – en forsyningsrute, som kan dække ca. 10-20 % af EU's skønnede efterspørgsel efter gas i 2020.

EU skal vise sig parat til et langfristet politisk og økonomisk samarbejde med regionerne ved Det Kaspiske Hav og i Mellemøsten og skal samtidig støtte de vigtigste leverandørlande, såsom Aserbajdsjan, Turkmenistan, Irak, men også andre fortrinsvis centralasiatiske lande med at udvikle energisektoren på en effektiv og bæredygtig måde og udvikle de dermed forbundne rammer for handels- og investeringsforbindelserne til EU.

I forbindelse med den sydlige korridor skal den foreslåede aftale om transkaspisk gastransmission og -infrastruktur mellem EU, Aserbajdsjan og Turkmenistan bane vejen for opførelsen af den fysiske infrastruktur til levering af turkmensk naturgas over Det Kaspiske Hav.

Omkring 20 % af EU's gasforsyning passerer gennem Ukraine. EU skal støtte bestræbelserne på at genoprette Ukraines gastransmissionssystem, samtidig med at gennemsigtigheden og

⁹ Afventer endelig godkendelse.

¹⁰ Se også afsnit 1.3.

¹¹ KOM(2010) 677 endelig.

den retlige ramme forbedres. Målet bør være, at Ukraine hurtigere integreres i energifællesskabet.

EU skal også arbejde for at skabe et trepartssamarbejde på politisk og administrativt plan med Rusland og Ukraine med henblik på at sikre stabile gasforsyninger uden afbrydelser gennem den østlige korridor.

Middelhavsregionen får stadig større betydning for EU's energiforsyning, både for så vidt angår fossile brændstoffer og potentielt, for så vidt angår elektricitet fra vedvarende energikilder. EU bør derfor involvere sig mere aktivt i at fremme udviklingen af denne regions energiinfrastruktur.

Med hensyn til oliesektoren har gennemførelsen af korridoren til olietransport mellem Europa og Asien høj prioritet, idet den vil give direkte adgang til råolie fra regionen ved Det Kaspiske Hav. I forbindelse med energidialogen med Rusland bør spørgsmålet om stabiliteten af råolieforsyningerne via Druzhba-rørledningen tages op.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- Videreførelse af gennemførelsen af de vigtigste infrastrukturprojekter i Kommissionens meddelelse: "Prioriteringer på infrastrukturuområdet for 2020 og derefter"
- Diversificering af olie- og gasforsyningskilder og -ruter, bl.a. ved hurtigst muligt at åbne den sydlige korridor
- Sikring mod øst af den eksisterende olie- og gasinfrastrukturens levedygtighed og uafbrudte funktion samt støtte til genopretningen af det ukrainske gastransmissionsnet inden 2020
- Udvikling af et trepartssamarbejde med Rusland og Ukraine på politisk og administrativt plan med henblik på at sikre stabile gasforsyninger uden afbrydelser gennem den østlige korridor
- Fremme af samarbejdet om vedvarende energiprojekter med de sydlige Middelhavslande, især inden for rammerne af solenergiplanen for Middelhavsområdet og lanceringen af pilotprojekter med solenergianlæg i 2011-2012.

1.3. Markedsintegration med nabolande: en samlet, men differentieret tilgang

Kommissionen og den højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik har forpligtet sig til at intensivere energisamarbejdet¹² og forbedre markedsintegrationen og energiforsyningssikkerheden i forbindelserne til partnerne i den europæiske naboskabspolitik. Det er EU's mål at etablere et integreret energimarked med alle nabolande, som bygger på lovgivningsmæssig konvergens. EU's eksisterende instrumenter bør anvendes til at tilskynde til lige konkurrencevilkår for leverandører i og uden for EU. Der bliver dog behov for en differentieret tilgang til opbygning af ligeværdige partnerskaber, som afspejler landenes villighed til at tilnærme deres lovgivningsmæssige rammer til lovgivningen i EU og i

¹² Fælles meddelelse med titlen "En ny tilgang til nabolande i forandring" KOM (2011)303.

påkommende tilfælde til at gennemføre en CO₂-prissætning, som indgår som en del af de lige konkurrencevilkår for strømproducenter¹³.

Landene i Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS), inkl. Norge, er allerede omfattet af EU's indre marked. Samarbejdet med Schweiz bør også udbygges. De aktuelle forhandlinger om en aftale, som sigter mod en fuldstændig integration af elektricitetsmarkederne, bør gives prioritet, og det bør også overvejes, om forhandlingerne bør udvides til at omfatte andre områder, som f.eks. vedvarende energi og naturgas.

Energifællesskabstraktaten er udgangspunktet for de fleste af EU's nabolande, som ønsker at være en del af det europæiske energisystem. Energifællesskabet har med Moldovas og Ukraines tiltrædelse for nylig mulighed for at koble EU's marked sammen med ni nabolande. Fællesskabets lovgivningsmæssige omfang bør gradvist udvides og kombineres med en mere effektiv gennemførelse og håndhævelse samt en konkret støtte til gennemførelsen af markedsreformer¹⁴. Det kan eventuelt udvides med lande, som har indgået, eller som påtænker at forhandle om en frihandelsaftale med EU, og som viser, at de både er villige og i stand til at gennemføre den relevante EU-lovgivning.

Tyrkiet bliver snart koblet sammen med EU's elforsyningsnet og kan muligvis blive en vigtig gashub og et vigtigt transitland for gas for EU. Fremskridt i forhandlingerne om Tyrkiets tiltrædelse af den europæiske energifællesskabstraktat og i retning af en åbning af energiafsnittet i tiltrædelsesforhandlingerne ville bidrage til at uddybe samarbejdet og etablere en solid ramme for gastransporten gennem Tyrkiet.

Parallelt hermed bør Baku-initiativet og det østlige partnerskabs platform for energiforsynings sikkerhed forblive de centrale rammer for energidialogen mellem EU og nabolandene i øst, idet der også drages nytte af støtten fra EU INOGATE-programmet¹⁵.

Energisituationen i det sydlige Middelhavsområde kræver en særlig målrettet indsats. Regionens efterspørgsel efter energi ventes at stige til det dobbelte af det nuværende niveau inden 2020. Der er et akut behov for markedsreformer til at stimulere investeringer i ren og effektiv energi og lavemissionsenergiteknologi. EU er som et første skridt på vejen parat til at arbejde på at udvikle et energisamarbejde mellem EU og det sydlige Middelhavsområde, hvis fokus primært skal være at udvikle vedvarende energi¹⁶. Lovende indledende drøftelser med partnerne i regionen, som f.eks. Marokko eller Algeriet, tyder på, at der er interesse for initiativet, og at det bør undersøges til bunds.

Kommissionen bør sammen med medlemsstaterne tilskynde til fælles industristyrede projekter med alle nabolande inden for centrale sektorer af fælles interesse, f.eks. vedvarende elektricitet, energieffektivitet og styring af efterspørgslen, idet der lægges vægt på forskning og innovation, vækst og arbejdspladser. Som en støtte hertil kan Kommissionen overveje at forbedre vilkårene i direktivet om vedvarende energi¹⁷ for fælles projekter med

¹³ Betingelserne for tredjelandes deltagelse i Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) og i det europæiske net af transmissionssystemoperatører (ENTSO) knytter sig til anvendelsen af den tilsvarende EU-lovgivning.

¹⁴ KOM(2011) 105 endelig.

¹⁵ INOGATE-programmet støtter det energipolitiske samarbejde mellem EU og Østeuropa, Kaukasus og Centralasien.

¹⁶ Som foreslået i den fælles meddelelse fra Kommissionen og Den Høje Repræsentant "Et partnerskab for demokrati og fælles velstand med det sydlige Middelhavsområde", KOM(2011) 200 endelig.

¹⁷ Direktiv 2009/28/EF.

energifællesskabets medlemslande og andre tredjelande, hvis det kan ske uden at undergrave additionalitetsprincippet og det ambitionsniveau, der sættes med målene for udviklingen af vedvarende energi i EU. Kommissionen vil fortsat fremme nabolandenes deltagelse i EU-initiativer, som f.eks. intelligente byer og lokalsamfund og borgmesteraftalen. EU bør også overveje at tilbyde lande, der er interesserede i at bevæge sig i retning af yderligere integration, omfattende bilaterale partnerskaber.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- Afslutning af forhandlingerne med Schweiz om en fuldstændig integration af elektricitetsmarkederne i overensstemmelse med de vedtagne forhandlingsdirektiver
- Styrkelse af energisamarbejdet med lande, der er involveret i EU-tiltrædelsesprocessen
- Udvidelse og forlængelse af energifællesskabstraktatens gyldighed ud over 2016 og fokusering på en effektiv gennemførelse
- Forslag til partnerne om et regionalt energipartnerskab mellem EU og det sydlige Middelhavsområde med fokus på elektricitet og udviklingen af et marked for vedvarende energi i disse lande inden 2020
- Opfordring til tredjelande om at gennemføre ambitiøse politikker for energieffektivitet, vedvarende energi og CO₂-prissætning, samtidig med at der sikres lige konkurrencevilkår i elsektoren.

1.4. Energidialogen mellem EU og Rusland: fra partnerskab til integration

Rusland spiller en helt enestående rolle på det europæiske energimarked. Vores fælles mål bør være at øge sammenhængen mellem de to energimarkeder samt at anerkende, at Den Russiske Føderation kan optimere en række socioøkonomiske fordele ved energiekporten, og at EU kan forbedre konkurrenceevnen på det indre energimarked.

Vores energisamarbejde kræver et nyt og fast retsgrundlag. Forhandlingerne om den nye aftale mellem EU og Rusland¹⁸ bliver nødt til at forholde sig til vigtige spørgsmål, såsom adgang til energikilder, -net og -eksportmarkeder, investeringsbeskyttelse, gensidighed, kriseforebyggelse og -samarbejde, lige konkurrencevilkår og prisfastsættelse på energikilder. Der er også behov for retssikkerhed vedrørende nukleare spørgsmål. På dette område er aftalen mellem Euratom og Rusland om nukleart samarbejde for tiden under udarbejdelse. I Østersøområdet er det nødvendigt at synkronisere de baltiske staters net med EU's strømforsyningssystem, så her bør EU arbejde for at indgå en teknisk aftale mellem EU, Rusland og Belarus om reglerne for styringen af regionens elektricitetsnet.

Energidialogen mellem EU og Rusland kræver øget samarbejde mellem medlemsstaterne og Kommissionen. På det seneste er energidialogen mellem EU og Rusland blevet styrket med

¹⁸ Hensigten med den nye aftale mellem EU og Rusland er at opstille en omfattende ramme for samarbejdet, som skal erstatte partnerskabs- og samarbejdsaftalen mellem EU og Rusland, der har været i kraft siden 1997.

aftalen om en udvidet tidlig varslingsmekanisme, som yderligere skal forbedre koordineringen i tilfælde af nødsituationer på udbuds- eller efterspørgselssiden, oprettelsen af et rådgivende råd om gas mellem EU og Rusland og intensive drøftelser om den fremtidige infrastrukturudvikling, herunder de lovgivningsmæssige rammer.

I forlængelse af disse bestræbelser vil en fælles køreplan for EU og Rusland på energiområdet indkredse nye muligheder for et langsigtet samarbejde. Disse aktiviteter vil understøtte markedsreformer og bidrage til at forbedre investeringsvilkårene for EU's energiselskaber i Den Russiske Føderation. De bør skabe en bedre koordinering af drøftelser af store infrastrukturprojekter, der involverer flere EU-medlemsstater eller tredjelande. Dialogen om nuklear sikkerhed bør intensiveres, og i tråd med EU's og Ruslands partnerskab om modernisering¹⁹ bør samarbejdet vedrørende forskning og innovation, energieffektivitet og andre energiteknologier udvides.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- En intensivering af forhandlingerne om den nye aftales energiaspekter gives høj prioritet
- Fremskyndelse af gennemførelsen af partnerskabet mellem EU og Rusland om modernisering med konkrete fælles projekter om rene og effektive energiteknologier, -forskning og innovation
- Dialog med Rusland om gennemførelsen af EU's 2050-energikøreplan
- Indgåelse af en teknisk aftale mellem EU, Rusland og Belarus om de tekniske regler for styringen af elektricitetsnet i Østersøområdet.

2. STYRKELSE AF PARTNERSKABER FOR SIKKER, PÅLIDELIG, BÆREDYGTIG OG KONKURRENCEDYGTIG ENERGI

EU forbruger og importerer meget energi. Samtidig er EU en stor leverandør af teknologi og har som sådan en interesse i den energipolitiske udvikling hos partnere overalt på kloden. EU har en strategisk interesse i at opbygge stabile og langvarige partnerskaber med nøgleleverandører og potentielle nye leverandører samt forbrugerlande, herunder vækstøkonomierne.

EU's standarder for markedsgennemsigtighed og -regulering samt for nuklear, olie- og gassikkerhed er blandt de højeste i verden. Gennem internationalt samarbejde kan EU bidrage til at højne standarden i andre lande.

2.1. Partnerskaber med energileverandører

EU's partnerskaber med nøgleenergileverandører bør være gensidigt fordelagtige og afspejle gensidig afhængighed. De bør beskæftige sig med en bred vifte af emner, som f.eks. det lovgivningsmæssige samarbejde, energiforsyningsikkerhed og energisikkerhed, forskning og innovation, energieffektivitet, markedsadgang og investeringsbeskyttelse og benytte sig af

¹⁹ Lanceret på topmødet for EU og Rusland den 1. juni 2010.

hensigtsmæssige samarbejdsinstrumenter og -aftaler. Partnerskaberne bør også omfatte en effektiv anvendelse af eksisterende ressourcer samt en fælles vurdering af energiforsyningen og efterspørgselsperspektiverne på lang sigt.

Den brede tilgang afspejles ikke kun i forbindelserne med Rusland, men også i det eksisterende samarbejde med andre hovedleverandører af olie og gas²⁰:

- Den mangeårige energidialog på ministerniveau mellem EU og Norge sigter allerede mod en koordinering af energipolitikken i vid forstand. Norge, der er knyttet til EU gennem Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, er en vigtig partner for EU på en lang række områder, der vedrører energipolitikken som helhed og forsyningssikkerheden. Dette partnerskab har potentiale til at blive yderligere styrket og udvidet.
- EU har også en interesse i at udvide energisamarbejdet med Algeriet og løfte det op på et højere niveau. Begge parter har til hensigt snarest at færdiggøre et aftalememorandum om energi, som vil kunne styrke det bilaterale energisamarbejde, så det kommer til at dække mere end de traditionelle områder som handel med gas og olie, og som navnlig sætter fokus på samarbejdet om udviklingen af og handelen med vedvarende energi.
- EU's energipartnerskab med Saudi-Arabien har også potentiale til at kunne udvide det bilaterale samarbejde til mere end olie-sektoren.
- Efter Gadaffi-styrets fald er EU parat til at udvide tilbuddet om at opbygge et omfattende energipartnerskab med de nordafrikanske lande til også at omfatte Libyen. Det fremtidige energisamarbejde mellem EU og Libyen kan omfatte en lang række emner, herunder også vedvarende energi, elektricitet og styring af energimarkedet, og skal bestræbe sig på at fremme Libyens fuldstændige integration i samarbejdsstrukturen på energiområdet, både regionalt og mellem EU og Middelhavsområdet. EU vil støtte europæiske virksomheder i deres bestræbelser på at hjælpe med til at genskabe landets muligheder for at eksportere olie- og gasforsyninger.

EU har også et veletableret energisamarbejde med OPEC og de fleste af organisationens medlemmer. Ud over disse traditionelle forsyningslande er der et betydeligt potentiale for EU's diversificeringspolitik i områderne ved Det Kaspiske Hav og Den Arabiske Golf og i Centralasien. Det samme er tilfældet for de arktiske egne og i lande som Irak, Brasilien, Venezuela, Canada og Nigeria samt for andre afrikanske producenter.

En god energistyring, der bl.a. bygger på principperne i gennemsigthedsinitiativet for udvindingsindustrien²¹ og en gradvis udfasning af ineffektive subsidier til fossile brændstoffer, der tilskynder til et unødvendigt forbrug, bør sammen med bæredygtige produktionsmetoder, som f.eks. en reduktion af afbrændingen af gas, være en helt central del af disse bestræbelser.

²⁰ Rusland, Norge og Algeriet tegner sig for 85 % af EU's import af naturgas og næsten 50 % af EU's import af råolie. OPEC-landene tegner sig for ca. 36 % af EU's import af råolie.

²¹ EITI støtter en forbedret styring i ressourcerige lande gennem kontrol og fuldstændig offentliggørelse af virksomhedsbetalinger og statens indtægter på olie, gas og minedrift.

Det betydelige bidrag fra flydende naturgas (LNG) til EU's energiforsyning og gassens afgørende indvirkning på det globale gasmarked kræver samarbejde med de vigtigste leverandører, som f.eks. Qatar, Australien, Trinidad og Tobago, samt nuværende og fremtidige storforbrugere, såsom Japan, Kina og Indien, for at det globale marked kan blive mere gennemsigtigt og fleksibelt.

På grund af EU's lavemissionsmål er der behov for en ny type partnerskab, som giver mulighed for forsyning med vedvarende energikilder. Partnerskaber med lande, der producerer biobrændstoffer, som f.eks. Brasilien, De Forenede Stater og andre producenter i Afrika og Asien, skal fremme krav om bæredygtighed for biobrændsel, og partnerskaber om flydende biobrændsel bør støtte gennemførelsen af energieffektivitetsforanstaltninger.

Vigtigste opfølgingsforanstaltninger:

- Uddybning af den eksisterende dialog med store energileverandører og udvidelse af nye dialoger med nye energiproducenter til at omfatte f.eks. vedvarende energi og LNG
- Større fokus på god energistyring og -investering, vedvarende energi og energieffektivitet i forbindelse med alle dialoger.

2.2. Partnerskaber med industrialiserede og hurtigt voksende økonomier

EU's dialog med andre store energiforbrugere, både industrialiserede lande og vækstøkonomier, bør sætte fokus på at skabe gennemsigtige og forudsigelige globale energimarkeder, som fremmer energieffektivitet og lavemissionsenergi, teknologisk forskning og innovation. Især internationale standarder, mærkning af produkter (f.eks. EU's Energy Star-initiativ²²) og certificering er relevante emner for det fælles arbejde på grund af den betydning, de har, for at stimulere afsætning og markedsadgang, ibrugtagning og adgang til lavemissionsteknologier. Den konstruktive dialog, som allerede føres med Kina, Rusland og USA, er et godt eksempel på et sådant samarbejde med forbrugerlande.

Store internationale projekter, som f.eks. ITER, er et middel til at opnå et virkningsfuldt teknologisk samarbejde. De europæiske industriinitiativers og den strategiske energiteknologiplans²³ omfang giver mulighed for et internationalt samarbejde. EU's aktiviteter, f.eks. netværket af demonstrationsprojekter for CO₂-opsamling og -lagring i Europa, bør kobles sammen med relevante globale initiativer med henblik på at udveksle bedste praksis og fremme ibrugtagningen af disse teknologier. For at bibeholde EU's stilling inden for energiforskning og -innovation bør det tekniske samarbejde med vores partnere være gensidigt, navnlig for så vidt angår adgangen til forsknings- og udviklingsprogrammer samt ligebehandling og beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

Samarbejdet med forbrugerlande skal også kunne reagere, når der dukker nye udfordringer op. Vedvarende energi, lagring af elektricitet og andre avancerede energianvendelser kræver f.eks. et væld af råmaterialer, herunder sjældne mineraler, hvor forsyningssituationen allerede nu er kritisk. Ud over at sikre tilgængeligheden af og adgangen til disse mineraler er det

²² www.eu-energystar.org.

²³ KOM(2007) 723.

nødvendigt at udvikle erstatninger for, eller nedbringe brugen af råmaterialer, som skaber ny usikkerhed med hensyn til forsyningssikkerhed, toksicitet eller miljøpåvirkning. En samordnet indsats fra EU og lande med en teknologisk førerposition, herunder USA og Japan, bør fremskynde disse bestræbelser.

For så vidt angår de industrialiserede lande, er dialogen mellem EU og USA, især inden for rammerne af EU-USA Energirådet, der blev oprettet i 2009, vigtig for EU's energipolitik. Dialogen bør bygge videre på tidligere erfaringer og i stadig højere grad sætte fokus på at fremme stabile, pålidelige og transparente globale energimarkeder, koordinere reguleringssystemer og forskningsprogrammer for at fremskynde ibrugtagningen af rene og effektive energiteknologier samt på udviklingen af fælles standarder. Hvis de to parter skal drage den fulde nytte af dette samarbejde, bliver de nødt til at udnytte det fuldt ud og yderligere intensivere samarbejdet inden for de eksisterende rammer, som f.eks. Det Transatlantiske Økonomiske Råds arbejde med at fremme e-mobilitet og EU-USA Energirådets bestræbelser på at fremme bl.a. intelligente net og energilagring.

Der skal tages behørigt hensyn til den betydelige rolle, som landene i Asien spiller, eksempelvis Japan, i EU's bestræbelser udadtil. EU og Japan bør puste nyt liv i deres fælles aktiviteter for at øge energiforsyningssikkerheden, bæredygtigheden og sikkerhedsmålsætningerne. Forskning i og innovation af energiteknologier, definition af internationale standarder, intelligente net og nuklear sikkerhed bør have en central plads i EU's samarbejde med Japan.

Kina er allerede verdens største forbruger af energi. Kina og Indien ventes at ville stå for mere end halvdelen af væksten i den globale energiefterspørgsel i de kommende 25 år²⁴, og balancen på energimarkederne ændrer sig hurtigt. For at kunne tackle de udfordringer, som det skaber, kræver det en kraftig reaktion fra EU.

I løbet af de senere år er der med held opbygget en dialog mellem EU og Kina. Det er af stor interesse for både EU og Kina at øge energieffektiviteten og bæredygtigheden i Kina og at sikre lige konkurrencevilkår for EU's virksomheder. Fremtidige samarbejdsområder omfatter energieffektivitet, vedvarende energi, rent kul, CO₂-opsamling og -lagring, intelligente net, fusionsforskning og nuklear sikkerhed, idet der også tages hensyn til Kinas hastige urbanisering.

Vækstlandenes energiefterspørgsel stiger i et hidtil uset tempo. EU bør udvikle aktiviteter af fælles interesse med lande som Indien eller Brasilien, som eksempelvis kan vedrøre energipolitik og reguleringsanliggender, fastsættelse af standarder og teknologisk forskning og innovation, herunder også på områderne vedvarende energi, bæredygtige biobrændstoffer, rent kul, energieffektivitet, intelligente net og fusion.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- USA, Japan og andre industrialiserede partnerlande inviteres til at samarbejde med EU om at fremskynde udviklingen af ambitiøse politikker for lavemissionsteknologier og energieffektivitet, herunder det lovgivningsmæssige samarbejde, fælles forsknings- og udviklingsprojekter, forskeres mobilitet og fælles arbejde på bedre materialer og standarder for kritiske og helt nye teknologier, som det allerede finder sted inden for

²⁴

Det Internationale Energiagentur, World Energy Outlook 2010.

rammerne af EU-USA Energirådet

- Udarbejdelse af langsigtede køreplaner for lavemissionsenergi med nøglepartnere, som f.eks. USA og Japan, for at understøtte det teknologiske, industrielle og forskningsmæssige samarbejde
- Forslag om et trepartsinitiativ med Japan og USA vedrørende forskning i kritiske materialer til energianvendelser på områder, som stiller store teknologiske udfordringer, som f.eks. substitution af sjældne mineraler
- Øget fokus på gensidighedsprincippet i EU's energirelaterede videnskabelige og teknologiske samarbejde, som det fremgår af Innovation i EU²⁵, udbygning af samarbejdet mellem USA's nationale energilaboratorier og laboratorierne i EU, herunder Kommissionens Fælles Forskningscenter
- Forberedelse af EU's og medlemsstaternes fælles indsats over for Kina, Indien, Brasilien og Sydafrika. Dette sker med henblik på at fremme politikker og teknologier på områderne lavemissionsenergi og efterspørgselsstyring og udvide de eksisterende bilaterale dialoger til at omfatte en bæredygtig moderniseringskurs og energisikkerhedsaspekter.

2.3. En stabil og pålidelig ramme for handel og investering

EU bør fortsat inkludere centrale handels- og investeringsprincipper, som f.eks. ikke-diskrimination og markedsadgang, og håndhæve dem ved hjælp af effektive procedurer for bilæggelse af tvister i både bilaterale aftaler og multilaterale retlige rammer. Disse regler bør forhandles, så de passer til de specifikke energiforbindelser og de enkelte landes eller landegrupperes interesser.

Principperne bør suppleres med regler om gensidig og lige adgang til energikilder og -netværk i disse lande, samt investeringsbeskyttelse og lovgivningsmæssig konvergens med hensyn til prispolitik, bæredygtighedskriterier og kriseforebyggelsesmekanismer.

Der er sket store forbedringer med hensyn til at afhjælpe energispecifikke problemer i EU's handels- og investeringsaftaler, herunder i energichartertraktaten og inden for WTO. Det er på høje tid, at der bliver sat yderligere skub i udarbejdelsen af en omfattende og sammenhængende juridisk ramme for EU's energiforbindelser til nøgleleverandører og transitlande. Dette arbejde er helt afgørende for at opnå yderligere lovgivningsmæssig konvergens i forhold til EU's nabolande.

For så vidt angår arbejdet med energichartertraktaten, er det nødvendigt igen at fokusere på mandatets kerneområder – handel, transit og investeringsbeskyttelse. Energichartertraktaten bør endvidere - for stadig at være relevant - søge at udvide medlemskredsen til Nordafrika og Det Fjerne Østen. EU er også af den opfattelse, at det ville være gensidigt fordelagtigt, hvis Rusland spiller en stor rolle inden for disse multilaterale rammer.

²⁵ Et af Europa 2020-strategiens flagskibsinitiativer.

Parallelt hermed skal EU fremme lige vilkår for investeringer i bæredygtig energi ved at sætte ind over for det stigende antal handels- og investeringshindringer i denne sektor. Det kan ske ved anvendelse af de redskaber, som markedsadgangsstrategien giver mulighed for²⁶. Det er også vigtigt for udviklingslandene, at disse hindringer mindskes eller fjernes, således at der gives bedre adgang til teknologien, tilskyndes til langsigtet investering med en passende beskyttelse af investorerne og innovationsfremmende ordninger, således at overførsel og ibrugtagning af teknologi bliver en realitet. EU bør også aktivt arbejde på at fastsætte internationale standarder for bæredygtig handel med og investering i miljøvenlig energi.

For så vidt angår industriens konkurrenceevne i EU, er der behov for større sammenhæng mellem EU's energi- og industripolitik. Kommissionen bør bestræbe sig på systematisk at fremme og formalisere EU's industris engagement i sine energidialoger med strategiske partnere.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- Støtte til energicharterkonferencen, således at der ved arbejdet med energichartret igen fokuseres på mandatets kerneområder: handel, transit og investering, samt til at udvide dets geografiske rækkevidde
- Krav om systematisk deltagelse fra industrien i EU's energidialog med strategiske partnerlande, bl.a. gennem etablering af særlige erhvervsfora.

2.4. Fremme af de højeste sikkerheds-, sikrings- og miljøstandarder på verdensplan

Bestemmelser om en højere nuklear sikring og sikkerhed i EU bør afspejles i eksterne strategier, først og fremmest over for planlagte eller eksisterende kernekraftværker i nærheden af EU. Foranstaltninger til at sikre, at disse kernekraftværker opfylder det højeste niveau af nuklear sikkerhed, som kan kontrolleres ved hjælp af fælles initiativer vedrørende sikkerheds- og risikovurderinger, bør også overvejes.

Bilaterale Euratom-aftaler med de fleste af EU's hovedleverandører af nukleare materialer muliggør flytning af materialer og overførsel af teknologi under international sikkerhedskontrol. Dette arbejde bliver yderligere fremskyndet af revisionen af aftalerne med Canada og Australien, forhandlinger om aftalen med Sydafrika og Den Russiske Føderation og indledningen af forhandlinger med Kina. Alle nye aftaler på det nukleare område bør så vidt muligt opfylde de højeste internationale sikkerheds- og sikringsstandarder.

Inden for de multilaterale rammer, herunder Den Internationale Atomenergiorganisation (IAEA), bør EU intensivere bestræbelserne på at sikre, at de højeste standarder for nuklear sikkerhed gøres retligt bindende overalt i verden. Styrkelsen af Konventionen om Nuklear Sikkerhed er et centralt element i denne forbindelse.

EU forventer, at tredjelande i forbindelse med energiprojekter, der påvirker EU, opfylder de højeste internationale standarder for nuklear sikkerhed og miljøbeskyttelse, og at der navnlig

²⁶ KOM(2007) 183 endelig.

udføres en konsekvent og transparent vurdering af de grænseoverskridende påvirkninger af EU's miljø.

EU har også forpligtet sig til at blive det område, der har den bedste praksis, når det gælder sikkerhed i forbindelse med olie- og gasaktiviteter offshore. Kommissionen er i færd med at forberede en række konkrete forslag, som skal støtte denne forpligtelse såvel inden for EU som internationalt. Formålet er at højne de internationale sikkerhedsstandarder, specielt inden for G20, Den Internationale Søfartsorganisation, OPEC og International Regulators Forum.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- Udvidelse af vurderingerne af nuklear sikkerhed til at omfatte EU-nabolande og styrkelse af samarbejdet om nuklear sikkerhed for at fremme konvergens, for så vidt angår den lovgivningsmæssige ramme og standarder
- Gennemgang af anvendelsen af Euratom-aftaler og om nødvendigt udvidelse af deres anvendelsesområde til at omfatte spørgsmål i forbindelse med forsyningssikkerheden for nukleart brændstof, nukleart affald, sikkerhedsstandarder, nuklear forskning og finansiel bistand til teknisk samarbejde
- Støtte til internationale retligt bindende nukleare sikkerhedsstandarder i multilaterale drøftelser, herunder drøftelser med IAEA
- Fremme af oprettelsen af regionale fora for samarbejde mellem offshore-myndigheder, som kan bygge videre på de erfaringer, som North Sea Offshore Regulators Forum har gjort
- Etablering af et forum for interesserede partnerlande i Middelhavsområdet, som aktivt skal fremme de højeste sikkerhedsstandarder for offshore-udvinding af olie og gas i regionen
- Drøftelse af spørgsmål om offshore-sikkerhed med olie- og gasproducenter i OPEC-sammenhæng.

3. FORBEDRING AF UDVIKLINGSLANDENES ADGANG TIL BÆREDYGTIG ENERGI

Voksende befolkninger og stigende efterspørgsel efter energi i først og fremmest vækstlandene er med til at give store udsving i oliepriserne, skabe energiforsyningsproblemer og få drivhusgasemissionerne til at stige. En bæredygtig energipolitik, øget anvendelse af lavemissionsteknologier, energieffektive teknologier og mere bæredygtige, gennemsigtige og ikke-diskriminerende investeringsrammer, bl.a. for vedvarende energi, bidrager alt sammen til at forbedre adgangen til energi, sikre større forsyningssikkerhed og mindske spændinger på verdens energimarkeder.

I dag har 1,4 milliarder mennesker over hele verden, de fleste i Afrika syd for Sahara og i Sydasiens, stadig ikke adgang til elektricitet og 2,7 milliarder mennesker er stadig afhængige af traditionel biomasse til madlavning. Den økonomiske udvikling hæmmes af en meget begrænset adgang til pålidelige elleverancer, mens den udbredte anvendelse af brænde i

traditionelle ovne og den ubæredygtige anvendelse af kul forårsager alvorlige sundhedsproblemer og afskovning.

Energi spiller en afgørende rolle, for at årtusindudviklingsmålene kan opfyldes, og er en vigtig drivkraft bag udryddelsen af fattigdom og inklusiv vækst. Alligevel er adgangen til moderne energitjenester én af de største udfordringer for en bæredygtig udvikling og er derfor kernen i Kommissionens udviklingspolitik²⁷.

Lavindkomstlandenes og de mindst udviklede landes bidrag til de globale drivhusgasemissioner udgør kun en lille brøkdel. Eksempelvis er Afrika med sine 15 % af verdens befolkning ansvarlig for mindre end 4 % af CO₂-emissionerne på verdensplan. En mere udbredt anvendelse af vedvarende energikilder og en bedre energieffektivitet i disse lande vil bidrage til, at landenes økonomier bliver mere bæredygtige, uden at det begrænser de økonomiske forhåbninger, som verdens fattigste borgere har. En miljøvenlig energirevolution i Afrika kan skabe lokale arbejdspladser og nye indkomstmuligheder.

Udsving i olieprisen påvirker udviklingslandene meget. Vedvarende elektricitet, styring af energiefterspørgslen, større gennemsigtighed på markedet og energieffektivitet kan begrænse effekten af fremtidige oliekriser. Ved at fremme regional integration og handel med elektricitet samt en fair og effektiv prissætning kan EU være med til at gøre strømforsyningen mere overkommelig og bidrage til inklusiv og bæredygtig vækst.

I Afrika bør EU sætte alt ind på at opfylde det fælles EU-Afrika-energipartnerskabs mål vedrørende adgangen til moderne energitjenester, regionale sammenkoblinger og vedvarende energi. EU's energiinitiativ²⁸ vil blive yderligere udvidet og tilpasset, så det kan tage højde for globale udfordringer, som f.eks. klimaændringer.

Det fremhæves i Kommissionens grønbog om EU's udviklingspolitik²⁹, at vedvarende energi er en vigtig drivkraft for udviklingen. EU har en enestående mulighed for at støtte udviklingslande, og navnlig de mindst udviklede lande, på energiområdet. Der bør træffes yderligere foranstaltninger til fuldt ud at inddrage energi i udviklingsarbejdet, samtidig med at en omfattende energipolitik, reformforanstaltninger, gunstige investeringsbetingelser, infrastrukturudvikling og energieffektivitet fremmes i de pågældende lande.

Vigtigste opfølgingsforanstaltninger:

- En øget indsats for at nå energimålene om pålidelige og sikre energiforsyninger og lettere adgang til bæredygtige energitjenester inden 2020, som ministrene bag EU-Afrika-energipartnerskabet vedtog i Wien i september 2010
- Mobilisering af tiltag på regionalt plan i udviklingslandene, og navnlig i Afrika, til at indføre reformer af de retlige og lovgivningsmæssige rammer med henblik på at skabe markedsbaserede forhold, som tiltrækker private investeringer og øger den regionale handel med energie

²⁷ SEK(2009) 534.

²⁸ EU's energiinitiativ for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling, der fungerer som overordnet instans for koordineringen af energiudviklingen mellem EU's medlemsstater, blev lanceret på verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Johannesburg i 2002.

²⁹ KOM(2010) 629 endelig.

- Mobilisering af flere ressourcer fra EU's udviklingsbistand til at sætte investeringsprojekter i gang; både i det små for at lette adgangen til energitjenester i landområderne og i større målestok for at forbedre energisikkerhed og konkurrenceevne på energiområdet gennem sammenkoblinger og store produktionsprojekter
- Integrering af energiområdet i alle EU's udviklingspolitiske instrumenter. Støtteordninger og finansieringsinstrumenter skræddersys til sektorens specifikke behov ved at begunstige kapacitetsopbygning og overførsel af teknologi, bl.a. gennem forskning og innovation, stimulering af en decentraliseret produktion af vedvarende energi, fremme af private initiativer og maksimering af den lokale værditilvækst
- Lettere adgang for de mindst udviklede lande til klimafinansiering, navnlig ved at der i forbindelse med forhandlingerne om FN's rammekonvention om klimaændringer ydes et bidrag til definitionen af en ny mekanisme for bæredygtig udvikling, som i højere grad er tilpasset behovet for adgang til energi og en bæredygtig udvikling.

4. BEDRE PROMOVERING AF EU'S POLITIKKER UDEN FOR EU

Gennemførelsen af ovennævnte strategier og prioriteter kræver, at der bliver taget yderligere skridt til at skabe en bedre sammenhæng i EU's indsats, samt at indsatsen, også den finansielle, samordnes, så den forfølger både EU's og medlemsstaternes gensidige interesser og fælles prioriteter. Dette forudsætter et nyt system for energipartnerskaber med vigtige EU-partnere.

4.1. En strategisk tilgang til energipartnerskaber

Et omfattende system af EU-energipartnerskaber kræver differentierede og fleksible anvendelsesområder og instrumenter, som tilpasses det enkelte land og den enkelte organisation.

Tabellen nedenfor viser, hvordan omfanget af vores energisamarbejde skal tilpasses og differentieres alt efter, hvilken type forbindelse vi har med vores partnere (forbindelser, som vedrører markedsintegration, forholdet mellem forbruger og leverandør og forholdet mellem forbrugerne indbyrdes), og hvilke retlige og politiske instrumenter der bør anvendes. Det skal endvidere påpeges, at nogle lande kan tilhøre mere end én kategori, og at forbindelsernes art med tiden kan ændre sig.

	Forbindelser med nabolande / markedsintegrations-partnere	Forbindelser med de vigtigste energi-leverandører og transitlande	Forbindelser med hoved-aktører på det globale energimarked	Forbindelser med udviklingslande
Rækkevidde	Alle spørgsmål, som omfattes af EU's	En lang række spørgsmål af	Der lægges vægt på	Lavemissions-udviklings-

	energipolitik	fælles interesse, som f.eks. forsynings-/efterspørgsels-sikkerhed, industrielt samarbejde, handel og investering...	prioriterede emner som forskning og innovation, lavemissions-teknologi, standarder for energi-effektivitet...	strategier, adgang til energi, politiske og lovgivningsmæssige rammer, fremme af energiproduktion og -transmission, vedvarende energi...
Instrumenter	Energifællesskabs-traktaten	Strategiske dialoger på energiområdet	Energi-samarbejde på ad hoc-basis	Energisamarbejde på ad hoc-basis
	Instrumenter i forbindelse med den europæiske naboskabspolitik, krisestyringsinstrumenter, og/eller specifikke partnerskaber og samarbejdsaftaler, som bl.a. omfatter energi Energichartertraktaten		Andre gældende instrumenter	Instrumenter i forbindelse med EU's udviklingspolitik og i påkommende tilfælde krisestyrings-instrumenter
	Handelsaftaler			

EU vil i overensstemmelse hermed indlede en dialog med hver enkelt af nøglepartnerne for at drøfte fælles forventninger til og interesser i energipartnerskaber.

4.2. Bedre koordinering mellem medlemsstaterne

Fordele ved EU's og medlemsstaternes mere sammenhængende tilgang er allerede ved at vise sig i multilaterale energiorganisationer. Fordelene kunne imidlertid blive større med en bedre koordinering af medlemsstaternes strategier over for tredjelande. Kommissionen vil i denne forbindelse etablere en strategisk gruppe for internationalt energisamarbejde bestående af repræsentanter for medlemsstaterne og relevante EU-tjenestegrene, som understøttes af regelmæssige fælles undersøgelser af EU's samarbejde med tredjelande på lande-/regionbasis.

EU og medlemsstaterne skal som udgangspunkt tale med én stemme i vigtige internationale fora. Her finder princippet om loyalt samarbejde, herunder pligten til at sikre, at EU optræder som en enhed udadtil, fuld anvendelse. Dette er især relevant i sammenhæng med Det Internationale Energiagentur (IEA) samt Det Internationale Energiforum, det internationale partnerskab for samarbejde om energieffektivitet og Det Internationale Agentur for Vedvarende Energi (IRENA).

I takt med at G8 og G20 sætter tydeligere energipolitiske mål, er det vigtigt, at EU gør opmærksom på strategiske emner, som f.eks. sikkerheden på olieplatforme, nuklear sikkerhed, udsving i oliepriserne, markedsstyring og subsidier til fossile brændstoffer.

Vigtigste opfølgningsforanstaltninger:

- Etablering af en strategisk gruppe for internationalt energisamarbejde
- Fremme af konkret handling, for så vidt angår sikkerheden på olieplatforme, nuklear sikkerhed og lavemissionsudviklingsstrategier på G8 og G20's energidagsorden samt samarbejde med tredjelande med henblik på at modvirke udsving i energipriserne
- Større udnyttelse af synergien med Det Internationale Energiagenturs arbejde med energiprognoser, markedsanalyse og teknisk samarbejde
- Sikring af EU's aktive deltagelse og ledende rolle i den globale energistyringsdebat gennem en regelmæssig repræsentation i forbindelse med relevante internationale energiinitiativer og -rammer.

4.3. Optimering af EU's eksterne bistand i energisektoren

Energi er et væsentligt element i EU's eksterne bistandsprogrammer. Drøftelserne af EU's flerårige finansielle ramme for perioden efter 2013 giver mulighed for at sikre, at alle EU's instrumenter vedrørende eksterne forbindelser, både tematiske og geografiske, omfatter energirelaterede foranstaltninger, som svarer til de prioriteter, der er fastsat i denne meddelelse.

For at undgå overlapning bør EU i højere grad koordinere sin støtte med den støtte, der gives af medlemsstaterne og internationale finansielle institutioner som Den Europæiske Investeringsbank (EIB), Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD), andre europæiske udviklingsbanker og Verdensbanken. EU vil bestræbe sig på at opnå størst mulig synergi mellem forskellige europæiske bidrag, som det var tilfældet, da indkapslingen af Tjernobyl blev finansieret. I påkommende tilfælde vil Kommissionen arbejde sammen med de europæiske udviklingsbanker for at sikre, at deres finansielle instrumenter kommer til at stemme mere overens med EU's energipolitiske krav og mål i tredjelande.

Kommissionen vil derfor overveje at oprette en database vedrørende energiprojekter i partnerlande, som finansieres af EU, EU's medlemsstater, EIB, EBRD og andre.

Vigtigste opfølgingsforanstaltninger:

- Integrering af "energiforsyningsikkerhed, adgang og bæredygtighed" i EU's flerårige eksterne finansielle ramme for perioden efter 2013
- Større tilnærmelse af en række europæiske finansielle institutioners instrumenter til EU's eksterne energipolitiske prioriteter, således at EU's intervention i tredjelande bliver mere synlig og får større virkning
- Udvikling af et informationsudvekslingsinstrument, som udformes, så det viser relevante data om EU's og medlemsstaternes energiprogrammer og -projekter i tredjelande.

5. KONKLUSION

EU's energipolitik skal tilgodese tre hensyn: forsyningssikkerhed, konkurrencedygtighed og bæredygtighed, og den eksterne dimension spiller en afgørende rolle i forbindelse med dem alle. En konsekvent og velkoordineret ekstern energipolitik er også afgørende for, at det indre marked kan virkeliggøres, og en række vigtige politiske mål, bl.a. for det internationale samarbejde, kan opfyldes. En sammenhængende, dynamisk og proaktiv ekstern energipolitik er afgørende for, at både EU og medlemsstaterne kan indtage en energipolitisk førerposition på verdensplan, effektivt kan fremme både EU's og nationale energiinteresser uden for EU og bidrage til europæisk industris konkurrenceevne.

EU's indre marked for energi, solide retlige rammer for handelen med energi, investeringer og sikkerhed, EU's CO₂-marked med dets internationale forbindelser samt EU's finansiering af infrastruktur, teknologi, forskning og udvikling giver EU mange styrkepunkter og skaber mulighed for partnerskaber, der er til gavn for EU, medlemsstaterne og EU's partnere.

For at udnytte dette potentiale fuldt ud og forsvare både EU's og medlemsstaternes interesser mere effektivt i en situation, hvor verdens energimarkeder er i forandring, fremsættes der i denne meddelelse fra Kommissionen forslag om en række strategiske tiltag og mål, som er i overensstemmelse med Den Europæiske Unions interesser. De skal koordineres fuldt ud med alle medlemsstater, være sammenhængende og så vidt muligt indgå i et gensidigt styrkende samspil med EU's andre politikker, som f.eks. eksterne forbindelser, handel, udvikling, udvidelse, konkurrence, forskning, innovation, miljø og klima. Energipartnerskaber bør søge at opnå komplementaritet og skabe forbindelser, som er til gensidig gavn for energipolitikken og de bredere forbindelser mellem EU og relevante partnerlande. En sådan bred tilgang sikrer, at bestræbelserne på at gøre EU's energiforsyning sikrere og mere bæredygtig er forenelige med udviklingen af et politisk og økonomisk samarbejde, der er baseret på, og som så vidt muligt fremmer demokratiske værdier og respekt for menneskerettighederne. Disse prioriteter bør også afspejles i den højtstående repræsentants og EU-Udenrigstjenestens arbejde, hvorved EU's delegationer i strategiske partnerlande kommer til at spille en aktiv rolle i deres gennemførelse.

Gennemførelsen af disse forslag vil ikke blot være en hjælp til at opfylde EU's energipolitiske mål. Den kan også bidrage til at opnå større sikkerhed, stabilitet og velstand overalt på kloden.

Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet og Rådet til at tilslutte sig den foreslåede tilgang. Den ser også frem til at fortsætte dialogen med alle interesseparter, så ambitionen om en ekstern energipolitik for EU kan blive en realitet.